GAZETA

Wielkiego Xięstwa

POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornéj *W. Dekera i Spółki.* — Redaktor: *A. Wannowski.*

№ 23. W Poniedziałek dnia 28. Stycznia. 1839.

Wiadomości krajowe.

Z Berlina, dnia 23. Stycznia.

Dwór Królewski przywdziewa jutro, dnia 24. Stycznia żałobę na 8 dni po JO. Landgrafie Hessen-Homburg.

v. Arnim, W. Podczaszy dworu.

Wiadomości zagraniczne.

Francya.

Posiedzenie Izby Deputowanych d. 16. Stycznia. Rozbierano drugą część poprawki Pana Amilhou. Gdy do przegłosowania przystąpiono, wypadek był następujący:

Liczba głosujących . 429.
Absolutna większość . 215.
Za poprawką . . . 210.
Przeciw niéj . . . . 219.

Ministeryum więc klęskę poniosło. Wypadek takowy ławka oppozycyi z niezmiernym radości wybuchem przyjęła.

Na posiedzenie dnia 17. Stycznia jeszcze liczniejsze Deputowanych grono się zebrało. Naradzano się nad paragrafem Kommissyi, w miejsce którego Pan Amilhou swoję wniósł poprawkę. Wypadek był następujący: Liczba głosujących . 433.
Absolutna większość . 217.
Za paragrafem . . . 213.
Przeciw niemu . . . 220.

Paragraf więc przepadł a tak adres pod względem polityki zewnętrznéj tylko w pojedyńczych się tłumaczy paragrafach, nie dołączając zdania ogólnego; tak tedy na część mowy od tronu, dotyczącą się stósunków ku obcym mocarstwom, żadnéj nie daje odpowiedzi. Po ustaniu wrzawy i poruszenia powstałego przez wypadek takowy w Izbie, przystąpiono do dyskussyi nad paragrafem, dotyczącym się Afryki, wypadku których dopiero dnia następnego doczekać się można.

Z Paryża, dnia 18. Stycznia.

Dziennik sporów o onegdajszéj sessyi tak się tłumaczy: „Nie taimy tego, że Ministeryum wczoraj klęskę poniosło. Druga część poprawki Pana Amilhou, ściągająca się w ogólności do zewnętrznéj polityki Ministrów, przepadła. Izba tedy pochwaliwszy w pojedyńczych paragrafach system i postępowanie rządu, nie przychyliła się jednak do ogólnéj pochwały, wyrażonéj w wspomnianéj poprawce. Jakżeż tę osobliwszą sprzeczność wytłumaczyć sobie mamy? Czyż się Izba obawiała, żeby się nie zbyt daleko posunęła, przyjmując poprawkę w tak ogólnych wyrazach ułożoną? Zapewne więc teraz paragraf

pierwiastkowy przyjmie; inaczéj raz by chwaliła, to znowu ganiła, raz by przyjęła, to znowu odrzuciła a tak sama największéj by dowiodła opaczności, która czy rychléj, czy późniéj najsmutniejsze wyda skutki.«

Pod względem wczorajszego posiedzenia uważa Dziennik sporów, że zbytnia radość oppozycyi już uśmierzona; Izba albowiem nie przyjąwszy pierwiastkowego paragrafu dała widocznie do poznania, że politykę gabinetu wprawdzie pochwala, że jednak do bezwarunkowéj i ogólnéj pochwały przychylić się nie chce, aby sobie na przyszłość rąk nie związać.

Giełda z d. 18. Stycznia. Kursa dzisiaj przy rozpoczęciu giełdy w skutek wczorajszego wotum stale się trzymały, ale zniżyły się potém, kiedy powszechnie rozeszła się pogłoska, że Marszałkowi Soult utworzenie nowego gabinetu, którego on sam ma być Prezesem, powierzono.

Anglia.

Z Londynu, dnia 15. Stycznia.

Okręt «Siddons«, który dn. 26. z. m. z Nowego-Yorku odpłynął, przywiózł nowsze gazety stamtąd, obejmujące wiadomości z Kanady do d. 21. Grudnia. Mayor i rada gminna w Toronto przesłali w skutek oświadczenia Prezydenta Stanów Zjednoczonych w raporcie zdanym kongressowi, że w różnych częściach Kanady znowu rozruchy wybuchły, adres do Gubernatora wyższéj Kanady, Sir Jerzego Arthura, z prośbą, o wyjaśnienie im całego tego podania Gubernator odpisał, że nic o podobnych rozruchach nie wie, i że dla tego napisał do posła angielskiego w Washingtonie z prośbą, aby zwrócił uwagę Prezydenta na owe błędne oświadczenie w raporcie. Kilka gazet kanadyjskich zawiera doniesienie o domniemaném zamordowaniu Sir Allana Macnaba, który się w utarczkach z powstańcami tak zaszczytnie odznaczył; ale wątpią jeszcze o wiarogodności takowego doniesienia. Jednego podoficera i dwóch żołnierzy, którzy stali na straży w więzieniu w Quebeku téj saméj nocy, gdy naczelnicy powstańców Thaller i Dodgo zemknęli, przekonanych o ułatwienie im ucieczki, na śmierć skazano. Z Stanów Zjednoczonych mało jest ważnych wiadomości. W Harrisburghu w Pensylwanii jeszcze zatargów między dwoma głównemi stronnictwami nie załatwiono. Znajdowały się tamże teraz dwa całkiem odrębne zgromadzenia prawodawcze, które się nawzajem poniżały. Sądzą, że dla załatwienia tych sporów nowe rozpoczną wybory. Listy z Nowego-Yorku donoszą, że kilka wojennych okrętów angielskich w drodze do wybrzeża mexykańskiego do Barbadoesu przybyło.

Ciągle jeszcze dają polityczne obiady na cześć znanego Pana Dawida Urquharta. Niedawno temu dano dla niego obiad w Hullu, w czasie którego Pan Urquhart miał długą mowę i w téj między innemi dowodził, że Rossya przez wpływ swój w Polsce, Turcyi i Czerkasyi mocno interessowi angielskiemu szkodzi i użalał się na uszczerbek, jaki Francya w Mexyku handlowi angielskiemu przynosi, a następnie rzekł: «Nie należy nam się obawiać wypadków w Indyach i Kanadzie, ani też nieprzychylności Rossyi. Systematyczna to nieprzyjaźń Francyi najwięcéj nam szkodzi, a nawet byt nasz byłby zagrożony, gdyby wojna między Francyą a nami w téj chwili wybuchła i gdybyśmy naszych stósunków dokładnie nie ocenili.« Mnóstwo miejsc z dzieł dyplomatyków francuzkich, rzekł daléj, dowodzą, że Francya dąży do rozszerzenia władzy swojéj. Polityka Anglii względem Hiszpanii jest całkiem niedorzeczna, bo tym sposobem kraj ten całkiem pod wpływem Francyi zostaje. Rząd hiszpański zaprowadzając cło w prowincyach biskajskich zniósł przywilej odwieczny handlu wolnego między Anglią i prowincyami temi, które się z tego powodu Don Carlosowi poddały. Gdyby Anglia była się zaraz z początku zniesieniu tych przywilejów oparła, byłaby niezawodnie krwawéj wojnie domowéj zapobiegła; lecz niestety Anglia dopomagała jeszcze do zniesienia tych przywilei. Tak zaś mowę swoję zakończył: «Powiadano mi, że jestem adwokatem wojny; na to im odrzekłem, że pokoju pragnę, ale zła polityka, dozwalając zgromadzić tak ogromną siłę zbrojną w sąsiedzkich państwach, któréj przeciw nam użyć można, wojnę nieuchronną uczyniła. Ci to narobili wszystkiego, co ciągle o pokoju rozprawiając, nic dla jego ustalenia nie uczynili. Aniśmy słówka nie wyrzekli przeciw zwiększaniu się siły morskiéj francuzkiéj i rossyjskiéj. Nasz Minister spraw zewnętrznych nie sprzeciwiając się temu ułatwił wzrost téj siły; takowe zaś postępowanie Ministra byłoby dawniéj w naszym kraju życie jego na niebezpieczeństwo naraziło! Wojna więc nieuchronna, ale skoro się wszystkie stronnictwa w Anglii połączą, zdołamy jeszcze dawną naszę potęgę odzyskać i na morzu przewagę zatrzymać. 1700 lat temu zwracał Tacyt uwagę Rzymian na niezgody między Brytańczykami i sądził, że jest sposobna chwila do ujarzmienia tychże. Czyliż więc teraz władzcy 2ch milionów bagnetów i 70 okrętów liniowych nie mają się z rozterek naszych cieszyć i z téj sposo-

bności korzystać!« Zakończył zaś Pan Urquhart swoję dwugodzinną mowę spełnieniem kielicha za zdrowie mieszkańców miasta Hullu i pomyślności stanu kupieckiego. Teraz powstał Pan Gibson, drugi Prezes zgromadzenia, podziękował Panu Urquhartowi za toast i mowę, i wynurzył radość swoję, że od roku handel miasta Hullu znacznie się wzmaga i wypił za pomyślność wszystkich kupców angielskich. Pan Buckton rozprawiał o koniecznéj poprawie marynarki i pił na zdrowie Lorda Stratforda Canninga i Admirała Napiera. Pan Jerzy Fyler mówił o przychylności Austryi dla Anglii, która od niejakiego czasu dąży do przywrócenia równowagi w Europie i wstrzymania Francyi i Rossyi od dalszych zaborów, i spełnił kielich za zdrowie Xięcia Metternicha i Austryaków. Pan Francis wystawiał Czerkassyą jako przedmurze Anglii przeciw Rossyi i wypił na pomyślność niepodległości mieszkańców Kaukazu. Wszystkie mowy trwały 5 godzin i o godzinie 12téj wstano od stołu.

Z dnia 16. Stycznia.

Wiadomości z Kanady sięgają do d. 21. Grudn. Na adres magistratu z Toronto do Gubernatora Sir George Arthur względem twierdzenia Prezydenta van Buren w poselstwie tegoż: »że w rozmaitych częściach Kanady znowu rozruchy wybuchły« odpowiedział Gubernator, jak już doniesiono, że o rozruchach takowych nic zgoła nie wie i dla tego posłowi angielskiemu w Washingtonie polecił, aby uwagę Prezesa na tę «niedokładność« zwrócił. – Spokojność bowiem po ostatnich wypadkach w Sandwich przerwy żadnéj nie doznała; lecz przyaresztowania i czynności sądowe przeciw buntownikom nie ustają. Sąd wojenny w Montrealu 2 osoby uwolnił, 10 zaś na śmierć skazał, z tych jednak 6 łasce królewskiéj polecono; innych 4 powieszą. W Watertown już wielu ujętych powstańców stracono, między témi też Polaka Szulca, którego mylnie za szpiega poczytywano. Nieszczęśliwy ten tułacz podczas pobytu swego w Stanach Zjednoczonych już 4000 funt. majątku uzbierał; z téj summy zapisał 1000 funt. swojéj narzeczonéj, 100 katolickiemu kollegium w Kingston a 400 wdowom i sierotom po poległych pod Prescottem żołnierzach angielskich, chcąc takim sposobem okazać żal swój, że w złéj sprawie miał udział. W wieczór przed straceniem swojém pisał jeszcze list do żony stróża więzienia, w którym oświadcza, że się przez fałszywe i przesadzone doniesienia uwieść dał. Męstwo okazane przezeń w tylu niebezpieczeństwach zawisnych losów nie opuściło go też w ostatniéj chwili na rusztowaniu. — W Montrealu otrzymano wiadomości o nowém spiknieniu się powstańców nad granicą państwa Vermont, dla tego w strony tameczne oddział wojska wysłano.

Hiszpania.

Piszą z Madrytu pod d. 5. Stycznia, iż od kilku dni postrzegać się tam daje wielka czynność w Ministerstwie skarbu; odbywają się liczne posiedzenia, do których, jak słychać, należy i P. Mendizabal, i że na nich zajmują się rozbiorem zawartego z Anglią traktatu handlowego.

Brygadyer Aspiroz mianowany został dowódzcą dywizyi, w miejsce Generała Borso di Carminati.

Mówią, że ma nastąpić ogólna wymiana jeńców. Hrabia Negri ma być wysłany do Estelli, aby się porozumieć w tym względzie z Generałem Maroto.

Malaga jeszcze nie uwolniona ze stanu oblężenia, bo Generał Palarea oświadczył, że nie może ręczyć za spokojność miasta.

W Hiszpanii jest teraz 19 exministrów, którzy od czasu śmierci Króla Ferdynanda byli przy sterze rządu i z których każdy bierze pensyą 30,000 realów.

Z Saragossy, dnia 9. Stycznia.

Generał Ayerbe jeszcze się tu znajduje. Wczoraj rozpoczęła jego pod Carineną ustawiona dywizya pod przewodnictwem Brygadyera Mira ruch ku Daroce. Brygadę jednę wysłać miano dla ułatwienia przewozu amunicyi nadesłanéj z Madrytu, podczas gdy druga pod Darocą stanie dla uważania na obroty Llangostery, będącego z czterema batalionami i trzema szwadronami w Oliete, i chcącego jak się zdaje, dolinę Bello obsadzić i na ów transport amunicyi uderzyć. Z armii północnéj jeszcze tu 6 batalionów ma przybyć.

Z nad granicy hiszpańskiéj.

Umieszczona niedawno temu w Messager wiadomość o rozwiązaniu się korpusu Munagorrego i powrócie samego Wodza do Francyi, okazała się być płonną.

Espartero opuścił z wojskiem swojem Logrono i wyruszył ku Villarcayo, w skutek czego Maroto na czele znacznéj siły zbrojnéj w Encartacionach stanął.

Don Carlos mianował Pułkownika Alvareza de Toledo, syna Xięcia Infantando, towarzyszem dwóch członków parlamentu angielskiego, Feitora i Brotwicha, którzy teraz prowincye biskajskie objeżdżają. W czasie swego pobytu w Azcoityi długo rozmawiali z Arcybiskupem wyspy Kuby.

Sentinelle des Pyrénées odebrała następujące pismo z Madrytu (bez daty): »Wy-

padki bardzo ważne przygotowują się w Hiszpanii; jedni sądzą, że pomyślne sprowadzą przesilenie, drudzy ich się lękają. Wszystko bowiem dowodzić się zdaje, że Espartero dyktatorstwo wojskowe osięgnie. Nie jest to czczém słowem, lecz przyszłość to potwierdzi. Pod wpływem albowiem Hrabi Luchana urządzono formalny spisek między ministrami i Generał-Kapitanami, aby się pozbyć Kortezów a potém po wojskowemu działać. Chcą umiarkowanych i patryjotów nakształt niepotrzebnego ciężaru, na bok usunąć. Hasłem tego popędliwego stronnictwa: »Precz z adwokatami, precz z mówcami!« Dla téj to téż przyczyny uszedł Generał Narvaez, widząc, że o głowę jego idzie; a jeżeli Cordova nie postąpił podobnie, pochodziło to ztąd, że się za tak znakomitego męża poczytuje, iż Izba nań targnąć się nie odważy.

Niderlandy.

Z Hagi, dnia 16. Stycznia.

Jeden z korrespondentów wyraża w Handelsblad, iż w istocie uwierzyć nie można, żeby rząd francuzki propozycyą Belgijczyków względem ofiarowania wynagrodzenia pieniężnego za ustąpione być mające części ziemi, serio miał popierać, kiedy Francya na żaden sposób Niemców i Holendrów za tak zaślepionych poczytywać nie może, aby za kilka milionów téj części ziemi odstąpić mieli, która uważając ją ze stanowiska wojskowego dla bezpieczeństwa jednych równie jak drugich arcyważną. Przedewszystkiem pod względem obrony granicy holenderskiéj posiadanie prawego brzegu Mozy największéj wagi. Korrespondent zwraca oraz uwagę na zdanie w mowie deputowanego Francyi należącego do ostatniéj lewéj, Pana Mauguin, który bez ogródki oświadcza, że części Limburga i Luxemburga dla Belgii wprawdzie ani w skarbowym ani w politycznym względzie wielkiéj nie mają wartości, że wszelako Francya w własnym interesie swoim do tego zmierzać powinna, aby ziemia ta z Belgią połączoną została. W tém jawném oświadczeniu dość jest pochopu dla Niemiec równie jak dla Holandyi, aby żadnego pieniężnego wynagrodzenia za ustąpienie tego terytoryum nie przyjmowały.

Belgia.

Z Bruxelli, dn. 15. Stycznia.

Commerce Belge zawiera następującą depeszę telegraficzną: »Antwerpia dnia 15. Stycznia, o godzinie 2¾. Tego rana między godziną 9. a 10. stała dywizya armii hollenderskiéj na saméj granicy między Westweselem a Tournhoutem w szyku bojowym; dwa szwadrony z pierwszego pułku strzelców uważały na jéj obroty.«

Mówią, że Major Kessels otrzyma dowództwo artylleryi w twierdzy Venloo. Zamówiono tam 21,000 sztuk palisad, i mają być stawiane nowe magazyny.

Niemcy.

Z Frankfortu n./M., d. 18. Stycznia.

Najnowsze wiadomości z Belgii żadnego nie potrzebują komentarza. Rząd belgijski wzmacnia swe siły nad północną granicą kraju, ponieważ Holandya widzi się być zmuszoną wystawić korpus obserwacyjny w północnéj Brabancyi i w ogóle baczne zwracać oko na granicę swoję od strony Belgii. Gdyby się zaś nawet potwierdzić miało, że już do starcia się między wojskiem holenderskiém a belgijskiém nad granicą przyszło, nie można się jednak spodziewać, aby zerwać miano znaną konwencyą, nie dozwalającą obydwom stronom rozpoczynania kroków nieprzyjacielskich. Ani też w Hadze, ani w Bruxelli nie życzą sobie podobnego zerwania, gdy konferencyi londyńskiéj całkowite i rzeczywiste załatwienie holendersko-belgijskiéj sprawy poruczono.

Austrya.

Z Wiednia, dn 15. Stycznia.

Xiądz Kopascy, Biskup wesprimski, mianowany przed kilku tygodniami Arcybiskupem grańskim i Prymasem Królestwa węgierskiego, dał się nareszcie teraz do przyjęcia godności téj skłonić.

J. C. K. Mość na odbytéj dnia 30. Grudnia r. z. kapitule orderu Złotego Runa, raczył J. C. Mość Arcy-Xięcia Fryderyka ogłosić kawalerem pomienionego orderu.

Według wykazu ogłoszonego właśnie przez C. K. uprzywilejowany austryacki bank narodowy, liczba dotąd jeszcze będącéj w obiegu waluty wiedeńskiéj (*Einlösung- und Anticipations-Scheine)* wynosi 14,728,013 złr., a w drugiem półroczu 1838 wykupiono téjże za 601,400 złr.

Hospodar Wołoski Ghika, w powrocie z podróży do Włoch, przybył do Wiednia.

Xiążę Bordeaux wrócił do Görtz z podróży do Wenecyi i Medyolanu. Chciał on święta Bożego Narodzenia na łonie swojéj królewskiéj familii przepędzić. Wkrótce jednak uda się na zwiedzenie Florencyi, Rzymu i Neapolu. Xiążę Blacas, znajdujący się teraz w Wenecyi, ma się lepiej, co przypisują skutkom ruchu przejazdki z Wiednia. To polepszenie sprawia wielką radość w królewskiéj familii, dla któréj utrata jego byłaby nienagrodzoną.

Rząd austryacki zawarł z Papieżem umowę względem ułatwienia wzajemnego handlu i żeglugi.

W ł o c h y.

Z Rzymu, dnia 8. Stycznia.

(Gaz. powsz.) — Na balu, danym wczoraj przez Posła rossyjskiego, Pana Potemkina, na cześć Następcy tronu rossyjskiego, znajdowały się wszystkie najznakomitsze osoby miasta Rzymu. W. Xiążę, który wiele tańczył, zadziwił wszystkich zwinnością swoją w mazurku. — Papież, pragnący wszelkiemi sposobami uprzyjemnić pobyt tutejszy temu znakomitemu gościowi, chciał mu przedstawić wspaniały widok oświecenia kopuły na kościele św. Piotra, ale dla niestałego powietrza zaniechać tego musiano. Ale natomiast da pojutrze śniadanie dla W. Xięcia w pawilonie w ogrodzie watykańskim, zaszczyt, jakiego z strony Papieża mało monarchów, Rzym odwiedzających, dostąpiło. Wyjazdz W. Xięcia przeznaczony na d. 17. b. m. Zabawi on, jak słychać, tylko 2 tygodnie w Neapolu i okolicy, i znowu tu powróci. Czyli zaś tu karnawał przepędzi, zależeć to będzie od wiadomości, jakie z Petersburga nadejdą.

Z dnia 10. Stycznia.

Diario donosi: »J. C. W. Następca tronu rossyjskiego ogląda z wielką ciekawością wszystkie osobliwości stolicy naszéj. Wszędzie okazują mu uszanowanie winne jego dobroci i uprzejmości, jako też jego wysokiemu stopniowi w rzędzie panujących rodzin europe skich. Młody Xiążę nie tylko podziwia zabytki starożytności i zbiory sztuk pięknych, zgromadzone w Watykanie i Kapitolium, ale także nowo wznoszącą się bazylikę ś. Pawła, któréj całą swoję uwagę poświęcił, jako też sławnemu pobożnemu zakładowi St. Michała w Ripa, który cały zwiedził. W. Xiążę mówił kilkakrotnie do osób przyjmujących go w najpochlebniejszych wyrazach o Ojcu św. który wszystko ożywia i z świetną hojnością uposaża zbiory, przynoszące korzyść religii, sztukom i umiejętnościom.«

T u r c y a.

Z Konstantynopola, dn. 26. Grudnia.

Statek parowy, który tu w upłynioną niedzielę z Trapezuntu przybył, nie przywiózł nowszych wiadomości z Persyi; sądzą jednak, że nie zadługo przybędzie tu Tatar, którego Pan Macneil zaraz po swojém przybyciu do Teheranu miał wyprawić.

Najnowsze wiadomości, nadeszłe tu od armii tureckiéj, zwiastują, że do głównéj kwatery nadesłano znaczną ilość broni i innych zapasów. Stan zdrowia wojska ma być w ogóle pomyślny i Hafiz Basza coraz bardziéj zabory swoje rozszerza.

Ameryka południowa.

Donoszą z Tampico pod dniem 18. Października: »Miasto nasze, które jest ciągle w posiadaniu Generała Montenegro, doznało od kilku dni wielu zmian i ogłoszone w stanie oblężenia. Nikt, bez zezwolenia Generała, linii przekroczyć nie może. Cały dzień słychać tylko bębny i piszczałki, i zabarykadowano wszystkie dostępne miejsca. Generał Gros podobno już tylko o cztery *leguas* jest ztąd oddalony, gdzie, podług wszelkiego podobieństwa, oczekuje przybycia Generała Piedra, który tu nadciąga z wojskiem z Matamoras; idzie także wojsko z San Luis de Potosi. Wkrótce więc spodziewać się należy walki. Grzmot dział i głosy dzwonów oznajmiają nam również, że i inne miasta poszły za przykładem Tampico i wywiesiły chorągwie powstania. Kommunikacyą z krajem mamy zupełnie przeciętą.

Rozmaite wiadomości.

Dokończenie artykułu z Dziennika rossyjskiego Minist. Spraw Wewn. — 16) W roku 1807 Cesarz Alexander I. poruczył opiece N. Swéj Matki Zakład sierot wojskowych w Petersburgu, który ona do kwitnącego stanu przyprowadziła. 17) W r. 1808 Cesarzowa rozkazała, stosownie do testamentu Pani Szeremietiewowéj, złożyć w kassie depozytów w Moskwie kapitał Domu Opieki dla 24 oficerów inwalidów. 18) Po kampaniach w 1807 i 1812 roku założyła przy Petersburskim szpitalu dla ubogich, Tymczasowy oddział, do którego przyjmowano po 50 oficerów ranionych. 19) W r. 1813 Cesarzowa Marya założyła Dom opieki sierot, kalek, lub z powodu słabości niemogących zarabiać na swe utrzymanie. 20) Również troskliwą będąc i o tych, którzy wchodzili w stan włościański, pozakładała dla nich kolonie rolnicze, przewybornie urządzone. 21) Szkoła ogrodnicza, założona w Gatczynie na 12 wychowańców, jest także dobroczynną instytucyą Cesarzowéj. 22) Założyła także Cesarzowa w Gatczynie Szkołę pozbawionych wzroku elewów Domu wychowania. 23) W roku 1814, Cesarzowa przywiodła do skutku oddawna zamierzony plan, urządziwszy Wydział Wdów miłosiernych, które ślubują doglądać chorych i spieszyć na wezwanie cierpiących. — 24) W roku 1815, założyła Dom Opieki dla inwalidów, którzy się byli odznaczyli w wojnie ojczystéj, i nazwała go Montmartre. 25) W roku 1816, objęła główny zarząd Szpitala Golicyna w Moskwie. 26) W r. 1820 Cesarzowa Marya założyła w Petersburgu Szkołę córek żołnierskich. W Nikołajewie i Sewastopolu urzą-

dzone zostały podobnież szkoły dla córek majtków i żołnierzy morskich. 27) W r. 1821 staraniem Cesarzowéj założony został w Symferopolu Dom Opieki dla 30 podeszłego wieku oficerów; dla którego testamentem zapisała majętność wartości 200,000 r., tudzież w gotowiznie 20,000 r. rocznie. 28) Przyjęła w r. 1823 zwierzchnictwo i główny zarząd Domu gościnnego, założonego w Taganrogu przez kupców greckich, i przeznaczyła dlań corocznie po 1000 r. z własnéj szkatuły. 29) Na wzór urządzonego dawniéj przytułku dla wychowańców, którzy mogli podupaść z familiami, urządziła inny podobnyż zakład, po wylewie nastąpionym w roku 1824. 30) W roku 1828 Cesarz Mikołaj skłonił swą N. Matkę do przyjęcia głównego zarządu nad wszystkiemi zakładami dobroczynności Dyrekcyi Opieki powszechnéj w Petersburgu. 31) W r. 1828 przyjęła Cesarzowa pod swoje zawiadywanie Instytut żeński w Odessie, założony kosztem Rządu w r. 1806. 32) W r. 1828 Cesarzowa Marya zakupiła wielki dom na brzegu Małéj-Newki, i urządziła w nim szpital na 160 chorych wszelkiego stanu, którzy są tam przyjmowani za bardzo umiarkowaną opłatę miesięczną; ubodzy zaś bezpłatnie. 33) Po wojnie tureckiéj Cesarzowa Jmć przesłała Hrabi Woroncow, Generał-Gubernatorowi Noworossyjskiemu, 15,000 r. dla rozdawania z niéj zasiłków wychodzącym ze szpitali i powracającym do domu, tak oficerom, jako i żołnierzom szeregowym. List przy téj okoliczności pisany datowany był d. 21. Października 1828; w trzy dni późniéj umarła!

Handel Rossyi i Anglii z Persyą, według korespondenta Hamburgskiego. — „Mówiliśmy ostatnią razą o handlu Rossyi z Chinami; teraz zatrudnimy się stosunkami handlowemi Rossyi z Persyą, które jak nie dawno rozpoczęte, już się niezmiernie rozwijają. Do tych wypadków wiele przyczynia się handlowy skład zakaukazki, otworzony zeszłego miesiąca sierpnia w Tyflis. — W Persyi równie jak w Chinach, Rossyanie i Anglicy są współzawodnikami. Rossyanie dwie mają drogi do kommunikacyi z Persyą: lądem, wychodząc z Tyflis i przerzynając Georgią i Armenią aż do Tauris (Tebrs), które jest uważane w Persyi za środkowy skład handlu europejskiego; i wodą, wychodząc z Astrachanu przez morze Kaspijskie do miast pobrzeża Perskiego, Sensili, Reszta i Asterabad. Ztamtąd płody rossyjskie wyprawiają się wewnątrz Persyi bezpiecznemi kommunikacyjnemi drogami. Anglicy mają podobnież swoje drogi: jednę przez Bender-Buszir, nad odnogą Perską, zwykłą drogę handlową kompanii Wschodnio-Indyjskiéj do Persyi; drugą przez Konstantynopol, Trebizondę i Erzerum, aż do Tauris; ta ostatnia jest główną drogą handlową. Porównawszy z sobą kommunikacyjne drogi tych obu narodów, łatwo się przekonamy, że Rossya posiada w tym względzie znakomitsze korzyści nad Anglią. Sąsiedztwo granicy bardzo ułatwia, bez nadzwyczajnych kosztów, wyprawianie do Persyi płodów rossyjskich, wyjeżdżając z Gruzynii i Astrachanu drogami jak najpewniejszemi, które przerzynają w części posiadłości rossyjskie, a w części Persyą północną, kraj spokojny i prawie cywilizowany. Wcale inaczéj się rzecz ma z handlem angielskim: musi on przebywać prowincye tureckie i perskie, napełnione hordami koczujących rozbójników. Ileż-to razy wyprawy angielskie ze swojemi milionami w gotowiźnie wpadały w ręce drapieżnych pokoleń Kurdystanu? Pomimo wszystkich tych utrudnień, handel angielski z Persyą świetniejsze daje wypadki. Według wywodów urzędowych, 5,500 bel towarów angielskich rocznie wywożą do Persyi przez Trebizondę i Erzerum. Oceniając każdą belę na 1000 rubli, otrzymujemy summę 5 milionów rubli w towarach wyprawionych przez Trebizondę. Do tego należy przydać, że trzy handlowe domy angielskie, założone w Tauris, otrzymały z Anglii w 1834 r. za 790,000 rubli towarów, a kupcy perscy z Konstantynopola otrzymali towarów tureckich i europejskich za 14,976,744 rubli. — W tymże samym roku handel rossyjski dowiózł do Persyi towarów za 2,250,406 rubli, a wywiózł za 6,220,994 r. Na nieszczęście rossyjscy kupcy nie są dopuszczeni do poznania się na potrzebach ludów azyatyckich; są oni w niewiadomości co do Persyi i posyłają tam towary takie, które nie znajdują kupców; a jednak mimo tego Rząd rossyjski, mając ciągle na widoku niesienie pomocy, ile tylko można pożytkom materyalnym swoich poddanych, nie opuszcza żadnéj sposobności do rozprzestrzenienia handlowych stosunków z Persyą. — Stara się on zachęcić kupców, udzielając im szczególnéj protekcyi, przywilejów, i zaliczając im gotowiznę. W r. 1831 jeden kupiec z Szuszy, w Imirecyi, założył w Tauris kantor i zostawił swego Kommisarza. Ten zacząwszy od następnego roku, sprzedał towarów za 900,000 rubli. Błędnie z resztą sądzą w handlu rossyjskim i zagranicznym, że Persya nie potrzebuje płodów zagranicznych, jak w bardzo małym stosunku, osobliwie płodów rossyjskich. Bazary w Tauris są częstokroć przepełnione towarami zagranicznemi. Kapitały są w nieustannym ruchu, i pomimo dowozów z zagranicy, zby-

wa jeszcze temu krajowi na płodach europejskich; wszyscy żądający nie mogą być zadowoleni, i właśnie artykułom rossyjskim dawane jest pierwszeństwo, kiedy te stosują się do okoliczności miejscowych i do narodowego upodobania Persów; a tak, wiadome są Rossyanom sposoby rychłego dostąpienia pierwszeństwa nad handlem morskim. Żelazo i bawełna grają główną rolę w handlu rossyjsko-azyatyckim. Żelazo rossyjskie jest bez zaprzeczenia lepsze od żelaza angielskiego i dotąd zawsze otrzymywało pierwszeństwo w Persyi; dowożą go z Rossyi corocznie w ilości od 175 do 210,000 pudów. — W r. 1830, Anglicy próbowali wprowadzać żelazo do Persyi. W r. 1831, pomimo ogromnych żądań w Azyi-Bliższéj (*Asie-Anterieure*) brakowało żelaza rossyjskiego. Mieszkańcy przymuszeni byli uciec się do Anglików. Odtąd, ci ostatni potrafili otrzymać pierwszeństwo nawet co do tego artykułu. Umieli korzystać z okoliczności, i nadali swemu żelazu formę żelaza wydobywanego z kopalni rossyjskich. Od tej-to epoki zaczynają się ich wielkie składy żelaza w Trebizondzie i w innych miastach azyatyckich. Pomimo tego zastraszającego ubiegania się, fabrykanci rossyjscy, silni wyższością swego żalaza, mogą śmiało rachować na 80 po 90 piastrów za centnar, potrąciwszy wszystkie koszta przewozu.«

Nowa rasa owiec. — Lord Western w liście do Hrabiego Spencer donosi o szczęśliwym skutku swych doświadczeń wyprowadzenia nowéj rasy owiec przez skrzyżowanie merynosów z długo-wełnistemi lejcesterskiemi owcami. Owce te mają runo, nierównające się w prawdzie najcieńszéj krótkiéj saskiéj wełnie, ale które daje cienką wełnę do czesania lepszą, niż którąbądź produkowana w Anglii. Lord dodaje, że może być, iż inni owczarze robili także podobne próby, lecz ile mu wiadomo, nikt jeszcze nie wykonał takowych według powszechnych zasad i w tak obszernym zakresie.

W instytucie przemysłowym kosztuje od dnia dzisiejszego:

sążeń bukowego drzewa . 4 tal. 10 sgr.
sążeń brzozowego drzewa 4 tal. 5 sgr.

Inne gatunki drzewa pozostają w dawniéj ogłoszonych cenach.

Poznań, dnia 24. Stycznia 1839.

Rada Administracyjna.

ZAPOZEW EDYKTALNY.

Nad pozostałością w Osieku pod Rawiczem na dniu 31. Sierpnia 1835. r. zmarłego Hrabi Antoniego Grudzińskiego otworzono na dniu 12. Lutego r. b. proces konkursowy.

Termin do podania wszystkich pretensyi do massy konkursowéj wyznaczony jest na

dzień 7. Maja 1839. r.

o godzinie 10téj przed południem w Izbie stron tutejszego Sądu przed Deputowanym Ur. Haupt Assessorem Sądu Głównego Ziemiańskiego.

Kto się w terminie tym nie zgłosi, zostanie z pretensyą swoją do massy wyłączony i wieczne mu w téj mierze milczenie przeciwko drugim wierzycielom nakazaném zostanie.

Niewiadomi z pobytu wierzyciele:

1) Burmistrz policyi Bergwedel i małżonka jego;
2) Ur. Konstanty Krzycki;
3) sukcessorowie Daniela Itzig, bankiera;
4) Dawid Friedlaender, Assessor giełdy rękodzielnéj i kupieckiéj i Koppel Oppenheimer, Buchhalter, jako Kuratorowie pozostałości Daniela Itzig, bankiera,

modo ich sukcessorowie lub cessyonaryusze zapozywają się niniejszém pod zagrożeniem zwyż wyrażoném.

Do massy konkursowéj należą także dobra szlacheckie Witosław w powiecie Wyrzyckim.

Poznań, dnia 31. Grudnia 1838.

Królewski Sąd Ziemsko-miejski.

SPRZEDAŻ KONIECZNA.

Sąd Ziemsko-miejski w Rogoźnie.

Papiernia w Pile położona z gruntami, oszacowana na 6492 tal. 20 sgr. wedle taxy mogącéj być przejrzanéj wraz z wykazem hypotecznym i warunkami w Registraturze, ma być dnia 4. Maja 1839. przed południem o godzinie 9téj w miejscu zwykłém posiedzeń sądowych sprzedana.

Rogoźno, dnia 16. Września 1838.

Król. Pruski Sąd Ziemsko-miejski.

UWIADOMIENIE.

W dobrach Xiążęcia Hatzfeldt Gross-Glieschwitz, pół mili od Smogórza (Trachenberga), są na przedaż dwuletnie tryki, odznaczające się wzrostem, cienkością włosa i nabitością wełny. Tameczny starszy urzędnik Gottschling, który bywa w domu w środę i sobotę z południa od godziny 1éj począwszy, ma sobie przedaż tę poleconą.

Zamek Smogórski, d. 8. Stycznia 1839.

Xiążę Hatzfeldt.

Przedaż baranów w Panten pod Lignicą.

Przedawać się tu będą po większéj części barany najlepszego gatunku elektoralnego (waga wełny w średnicy 10 do 12 kamieni ze stu), prócz tego, i wprawdzie w osobnéj gromadzie, także mniejsza ilość baranów Infantado długo- i nabito-wełnistych (waga wełny w

średnicę 18 do 22 kamieni ze stu najczyściéj wypranych).

Zacznie się przedaż w miesiącu Lutym r. b. Panten, dnia 20. Stycznia 1839.

Radzca amtowy **T h a e r.**

Doniesienie przedaży owiec na wychów.

W dobrach ziemskich Zölling pod Kożuchowem (Freistadt) w Dolnym Szląsku będzie i w tym roku, od początku Lutego r. b. poczynając, odbywać się przedaż 40 do 50 najlepszego wychowu jedno- i dwu-letnich baranów do rozpłodu. Wszystkie owce dotychczas zdrowe i od wszelkich chorób dziedzicznych wolne.

Urząd gospodarczy. H o l z h a m m e r.

D O N I E S I E N I E.

Młyn wodny w Kobylopolu pod Poznaniem jest do wydzierżawienia na trzy lata, to jest od Św. Wojciecha 1839. do Św. Wojciecha 1842. — Warunki dzierżawy u Dominium podpisanego przejrzane być mogą.

D o m i n i u m K o b y l o p o l e.

☞ Polecenie domu zajezdnego.

Nowo wystawiony, gustownie urządzony, niedaleko tutejszego Xiążęcego zamku położony dom zajezdny, pod nazwą: *Zum Jaegerhof*, objąwszy w dzierżawę, polecam go przy zapewnieniu najrzetelniejszéj usługi.

Smogorze (Trachenberg) w Styczniu 1839.

A. S c h w a r t z e r, oberzysta.

Nową nadsyłkę wybornego świeżego Astrachańskiego kawiaru, świeżą soloną wyzinę, rossyjski bulion taflowy i najprzedniejszy karuk w téj chwili otrzymał.

handel K a r ó l a G u m p r e c h t a.

Pierwszą nadsyłkę słodkich apelzyn i świeżych daktylów otrzymał J. J. M e y e r, pod liczbą 66. w starym rynku.

☞ U W A G A. ☜

M a g a z y n t r z e w i k ó w
w starym rynku Nr. 81.
u
G. F. B e h r.

Poleca tutejszéj jako też w okolicy szanownéj publiczności i wysokiéj szlachcie w swoim lokalu jak najlepiéj urządzony magazyn damskich i dla panów trzewików w najnowszych modach i różnych kolorach, jako to: jedwabne, maroquens, charqed'bris, angielsko skórkowe, lakierowane, kallasze, trzewiki z gummy, różnéj wielkości, trzewiki nieprzyjmujące wody, i bociki dla damów gotowéj roboty. W razie niepodobania się lub też niepassujące trzewiki jestem gotów w krótkim czasie dostawić. Wszelkie obstalunki z wełny wyszywane na bociki i trzewiki dla panów i damów, przyjmuję i jak w najpiękniejszéj robocie wyrabiać każę. Zaufanie, które mi dotychczas szanowna publiczność sprzyjała, spodziewam się i na późniéj przez rzetelną usługę i umiarkowaną tanią cenę z otrzymać.

Kurs papierów i pieniędzy giełdy Berlińskiéj.

Dnia 24. Stycznia 1839.	Stopa prC.	Na pr. kurant papierami	Na pr. kurant gotowizną
Obligi długu państwa	4	103¼	102¾
Pr. ang. obligacye 1830. . . .	4	102¼	101¾
Obligi premiow handlu morsk.	—	69 1/12	69 5/12
Obligi Kurmarchii z bież. kup.	4	102⅛	101⅝
Obligi tymcz. Nowéj Marchii dt.	4	—	101¾
Berlinskie obligacye miejskie .	4	103¼	102¾
Królewieckie dito . .	4	—	—
Elblągskie dito . .	4½	—	—
Gdańskie dito w T.	—	48	—
Zachodnio-Pr. listy zastawne .	3½	100⅞	100⅜
Listy zast. W. X. Poznańskiego .	4	105	104½
Wschodnio-Pr. listy zastawne .	3½	101⅛	100⅝
Pomorskie dito . .	3½	101⅝	101⅛
Kur- i Nowomarch. dito . .	3½	102⅛	101⅝
Szlaskie dito . .	4	103½	—
Obl. zaległ. kap. i prC. Kur- i Nowéj-Marchii	—	—	93
Złoto al marco	—	215¼	214¼
Nowe dukaty	—	18¼	—
Frydrychsdory	—	13½	13
Inne monety złote po 5 talarów .	—	13⅙	12⅔
Disconto	—	3	4

Ceny targowe w mieście Poznaniu.	Dnia 16. Stycznia 1839. r. od Tal.	od sgr.	od fen.	do Tal.	do sgr.	do fen.
Pszenica szefel	2	22	6	2	24	—
Żyto dt.	1	12	6	1	15	—
Jęczmień dt.	—	26	—	—	27	6
Owies dt.	—	21	6	—	22	6
Tatarka dt.	—	24	—	—	26	—
Groch dt.	1	7	6	1	10	—
Ziemiaki dt.	—	10	—	—	11	—
Siana cetnar	—	17	—	—	18	—
Słomy kopa	4	15	—	4	20	—
Masła garniec	1	15	—	1	17	6
Spirytusu beczka	13	15	—	14	—	—